

Слава табе, будаўнік!

Выдатны асаблівасцю нашага часу з'яўляецца павышэнне мастацкіх, эстэтычных густаў гарадскога і вясковага насельніцтва. Не толькі масавыя папулярныя музычныя і камерна-вакальныя жанры, але і манументальныя формы знаходзяць шырокае аўдыторыю прыхільных слухачоў.

Брасцейскія крэпасці ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны (аўтар лібрэта А. Бачыла).

Высакародная дзейнасць у галіне прапаганды беларускай музыкі такіх цудоўных нацыянальных калектываў, як Дзяржаўная капела пад кіраўніцтвам Р. Шарына, Народны хор на чале з Г. Штоўчым, Народны аркестр (мастакі кіраўнік І. Жыновіч), Маладзечанскі ансамбль песні і танца, хор Беларускага радыё. Духавы аркестр штаба Беларускай вайскавай акругі таксама аддае значную ўвагу творам месцовых кампазітараў.

Так, напрыклад, у дзейнасці філармоніі не сталі яшчэ сістэмай творчыя вечары асобных беларускіх кампазітараў не толькі ў Мінску, але і ў абласных цэнтрах, у клубах буйнейшых заводаў і калгасаў.

Заслуга нацыянальных калектываў, работнікаў радыё і тэлебачання, многіх кіраўнікоў самадзейнага мастацтва ў тым, што яны прапагандуюць беларускую музыку і лічаць сваім галоўным абавязкам і аддаюць гэтай важнейшай справе багата энергіі, майстэрства. У выніку паглыблення выканаўчай культуры нашых калектываў і салістаў, большай разнастайнасці праграм канцэртаў, увага да творчасці нашых кампазітараў павялічваецца.

Добрым пачаткам з'яўляецца канцэртны выдатны выканаўцаў, якія цяпер наладжвае філармонія ў Мінску. Але яшчэ большай увагі заслугоўваюць вечары беларускай музыкі ў выкананні майстроў мастацтва і таленавітай моладзі ў абласцях і раёнах БССР. Так, у пачатку новага канцэртнага сезона ў сувязі з саракагоддзем рэспублікі, філармонія вяртае былое б'ядо ўвечары народнай песні ў апрацоўцы беларускіх кампазітараў, песень і рамансаў прафесіянальных аўтараў, беларускай фартэп'янальнай музыкі, п'ес для скрыпкі, віяланчэлі і іншых сольных інструментаў.

Многае зроблена для паліпавышэння прапаганды беларускай музыкі, але яшчэ большага чакае праправавага савецкі слухач.

Можна пашкадаваць аб тым, што ў філармоніі няма стала дэзючых камерна-інструментальных і вакальных ансамбляў, для якіх ёсць даўно напісаныя творы, вартым шырокага выкавання. Такія ансамблі паспыралі б і павышэнню творчай актыўнасці кампазітараў у камерных жанрах.

Вядома, што тэатр оперы і балету ў апошніх сезонах палешчыў сваю працу над нацыянальным рэпертуарам. Засядаў творчага калектыву, яго мастацкага кіраўніцтва з'яўляецца ўдалае ўзнаўленне оперы «Міхась Падгорны» і балету «Князь-возра».

Прыхільнасць слухача да беларускай музыкі можна выдкіць не толькі таленавітымі творами, але і высокім майстэрствам іх выканання.

Спраўдны клопат працягвае творчы калектыв тэатра аб паглыбленні супрацоўніцтва з кампазітарамі і лібрэцістамі над артысцкім рэпертуарам да саракагоддзя БССР. У выніку гэтага тэатр мае магчымасць паказаць у дні ўсенароднага свята не толькі оперу А. Туранкова «Яснае світанне», але і новы камедыяны балет Г. Вагнера «Падстаўна нявеста».

У гэтых адносінах зноў давядзецца зрабіць дакоры не толькі беларускім кампазітарам, якія абмякава ставіцца да страдальных жанраў, але і яшчэ больш папракнуць мастацкае кіраўніцтва Беларускага тэатра за нягледзячы да культуры выканання.

Гаворачы пра станаўчыя зрушэнні прапаганды беларускай музыкі тэатрам оперы і балету, нельга аднак не прыгадаць і слухачы дакоры па адрасу яго мастацкага кіраўніцтва, якія маюць грунтоўную падставу. Тэатр не выкарыстаў сваіх найбагацейшых магчымасцей, каб разам з кампазітарам М. Аладавым закончыць працоўку вельмі важнай для ідэйнага зместу нацыянальнага рэпертуару оперы «Андрэй Каспяны» па зместу лібрэта А. Пятра Галебі.

Трэба кіраўнікам эстрады зразумець, што зацікаўленасць беларускіх кампазітараў да працы ў галіне лёгкай музыкі нельга выклікаць адміністрацыйнымі заходамі, а перш-на-перш чутым, спраўдзі мастацкім выкананнем іх песень і камерна-інструментальных п'ес салістамі і калектывам, выкананнем з спраўдзінай павароткі кіраўнікоў гэтай установы да высакароднай працы твораў беларускай музыкі.

Чакуючы ўзнаўлення оперы «Кастусь Каліноўскі», «У пущах Палесся» і першы нацыянальны балет «Салавей», фальклорная опера «Ветка шчасця».

Не парашаючы вучэбнага працэсу, у час, які адведзены праграмай для творчай практыкі, можа быць многае зроблена для таго, каб нацыянальная музыка сістэматычна гукала на канцэртах у кансерваторыі, у музычных вучылішчах і школах, а таксама на аэрадзе рабочых і калгасных клубаў. Гэтыя багацейшыя магчымасці музычнай прапаганды асабліва поўна трэба выкарыстаць у юбілейным сезоне.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Вельмі шкада, што мастацкае кіраўніцтва і дырэцыя тэатра оперы і балету не правяляюць чутай і клопатлівай увагі да опернай творчасці Р. Пукста — аўтара першай нацыянальнай дзіцячай оперы «Марынка», якая вельмі рэдка выконваецца на сцэне, і оперы «Машэка» (па матывах паэмы «Магіла зьзя» Янкі Купалы). У супрацоўніцтве з дырэктарамі і рэжысёрамі тэатра кампазітар здолеў бы і гэтую оперу на тэмы старадаўняй легенды давесці да музычна-сцэнічнага ўвасаблення.

З кожным годам добрапрацоўваюцца абласныя цэнтры рэспублікі. Будуюцца новыя прадпрыемствы, жылля дамы, установы культуры. На замкку: новыя жылля дамы завода шугчага валакна імя Куйбышава на Першамайскай вуліцы Магілёва.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Размова аб важным

СЭЛЕТА вясном нам давалася пабыцца ў Гомельскім Палацы культуры тыгувачнікаў імя Леніна. Быў вясняны будні дзень, не адзначаны асаблівым падзеямі на лістку календара. А вось у Палацы жыццё не спыналася: не буда, што будні.

Жыва і змястоўна праходзяць вечары ў «клубе цікавых сустрэч». Ідэя арганізацыі такога клуба з'явілася зусім нечакана — на маленькай чыгуначнай станцыі, дзе скорыя паязды праязджаюць міма. І вось на ёй сустрэлася два старыя сябры. Бацькіны! Не бачыліся амаль чвэрць стагоддзя. Рассталіся яшчэ зялёнымі хлопчыкамі. Па-рознаму складалі пэўныя жыццёвыя шляхі. Колькі непамята: вучоба, работа, вайна, перыяд аднаўлення. Лёс простых людзей цесна пераплятаецца з лёсам любімай Айчыны. Ці трэба гаварыць, якім хваляючым можа атрымацца апаўднёванне аб перажытым, аб новых паслаўных справах! І яно атрымалася. Вырэдка ў «клубе цікавых сустрэч» выступаюць знатныя людзі — наватары вытворчасці, старыя ветэраны рабоча-гварды, героі Айчыннай вайны.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Ад ініцыятывы кіраўніцтва тэатра многае залежыць, каб кампазітар У. Алоўнікаў паскорыў сваю працу над операй, прысвечанай гераічным справам гарнізона

Значная роля ў прапагандзе беларускай музыкі належыць выкладчыкам і выхаванцам мастацкіх навучальных устаноў Савецкай Беларусі.

Жыва і змястоўна праходзяць вечары ў «клубе цікавых сустрэч». Ідэя арганізацыі такога клуба з'явілася зусім нечакана — на маленькай чыгуначнай станцыі, дзе скорыя паязды праязджаюць міма. І вось на ёй сустрэлася два старыя сябры. Бацькіны! Не бачыліся амаль чвэрць стагоддзя. Рассталіся яшчэ зялёнымі хлопчыкамі. Па-рознаму складалі пэўныя жыццёвыя шляхі. Колькі непамята: вучоба, работа, вайна, перыяд аднаўлення. Лёс простых людзей цесна пераплятаецца з лёсам любімай Айчыны. Ці трэба гаварыць, якім хваляючым можа атрымацца апаўднёванне аб перажытым, аб новых паслаўных справах! І яно атрымалася. Вырэдка ў «клубе цікавых сустрэч» выступаюць знатныя людзі — наватары вытворчасці, старыя ветэраны рабоча-гварды, героі Айчыннай вайны.

На СТАЛЕ завівае тэлефон... Едуць клубныя работнікі. Ім цікава пазнаёміцца з вопытам работы Палаца культуры. Што ж, дзверы для гэтай заведы расчынены. У тоўстых папках, дзе захоўваюцца планы работы Палаца, несумнянна, знойдзецца многае, што з'яўляецца цікавасцю для клубных работнікаў.

Клуб перш за ўсё павінен ісці ў нагу з жыццём сваёй краіны. А каб дасягнуць гэтага, трэба самому калектыву многа і ўпарта працаваць. Але ж часам пра гэта забываюцца. У гамельнянскім сур'ёзна пастаўлена вучоба работнікаў Палаца. Апроч удзелу ў семінарах па пытаннях багучай палітыкі, многія таварышы вучацца завоуча ў спецыяльных навучальных установах, павышаючы свой агульнаадукацыйны ўзровень.

Міжволі заходзіць размова пра стыль у рабоце самага творчага калектыву, пра яго ўменне даводзіць пачатую справу да канца.

Завочнікі, — значае дырэктар

Фотакроніка БЕЛТА.

ІНТЭРВЕНТЫ НАЗАД!

Не рабы, а арабы Спрадзеку закутыя рукі Да свабоды і шчасця свайго унікалі. Не рабы, а арабы, Сагнутыя крукам, Хоць у міру і праўды Для роднай зямлі,

І каб нафты, Гарачай крывёю змяшанай, Не вазілі кружыць іх карабалі, Каб загоіць бяліччы даўня рамы На спіскажым целе арабскай зямлі.

Кожым мае правы На свабоду і шчасце, Кожым марыць пра шчасце далёк і сямію... А ў Ліван маршыруюць заморскія часці, каб змялі акарыла гарачыя кроў, Каб сінчоныя лугі гулі над Ліванам. Каб на свеце блукалі мільёны сірот, Каб якякі мібур, лагуцмагі скавалі, Непакорны і мудры арабскі народ. Дзе вы, маці з Нью-Йорка,

Іце хіба для таго зацямлілі пагомы, Каб забойнікі сталі сгоняныя? Дзе вы, жонкі, нявесты сыны і дачушкі, Вас хіба не палюае атамны чад? Дзе пакулі не ўзялі на прыжыццёвы мушкі

Вашы родзічы сэрцы арабскіх дзятвуч, Іх яврыце назад, Іх пакліце назад Так, каб вашага сэрца рашучы загад Перасліў загад гераічаму, Каб не падаў сінчоным атручаным град, Каб паякляная бомба ніколі не ўпала, Каб паякляныя людзі, каб спеў вінаград, Каб спакойная маці дзяцей калыхала.

Гэта голас бязгэты дзвечы Хірасімы, Гэта розуму голас, жыцця і яснасці. Інтэрвенты, назад! Распалілі не далізі мы У маленькай краіне вялікай вайны.

Сустрэчы з чытачамі

Рыхтуючыся да 40-й гадавіны БССР Бюро прапаганды мастацкай літаратуры Саюза пісьменнікаў БССР намешла правесці сустрэчы пісьменнікаў з чытачамі рэспублікі. Толькі за апошнія два месяцы адбылося звыш шасцідзесяці выступленняў праўдзікаў, паэстаў і крытыкаў перад працоўнымі.

Цікавыя сустрэчы былі арганізаваны ў Гомельскім раённым ДOME культуры, у Перазасукі, Свіслацкім, Валкавыскім раёнах і клубна-місцкіх аўтаноміяна і велькіснага заводаў і на іншых прамісловых сталцах. Пісьменнікі расказвалі аб росквіце беларускай савецкай літаратуры за 40 год, чыталі новыя творы, дзеляліся творчымі планами. У сустрэчах з чытачамі прынялі ўдзел М. Абрамчык, І. Грамовіч, А. Лазянскі, І. Мележ, Р. Няхай, М. Хведаровіч і іншыя.

У бліжэйшых дзнях намечана правесці літаратурныя сустрэчы са служачымі Мінскага аблсаб'яўсаюза і прамаклератцыі, рабочымі прадпрыемстваў сталцы і воінамі Савецкай Арміі.

Кніжная выстаўка

Работнікі Мінскай абласной бібліятэкі імя А. С. Пушкіна арганізавалі выстаўку літаратуры «На сустрэчу 40-годдзя БССР». Выстаўка складаецца з раздзелаў «Развіццё прамісловасці на Беларусі», «Развіццё сельскай гаспадаркі Беларусі», «Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны».

Тут многа кніг і брашураў аб сацыялістычным будаўніцтве ў рэспубліцы, гераізме савецкіх людзей у гады вайны. Сярод іх — «Умацаванне сіюза рабочага класа і сялянства ў барацьбе за аднаўленне народнай гаспадаркі БССР (1921—1925 гг.)» М. Шклера, «Гісторыя сацыялістычнага пераўтварэння ў Беларусі» Н. Каменскай, брашура пра Героя Савецкага Саюза А. Гарэбна і іншыя.

Наведвальнікі бібліятэкі з цікавасцю зглядаюць з выстаўкай.

Вясна настаўнікі: аб выкарыстанні атамнай энергіі ў мірных мотах, аб міжпланетных падарожжах і савецкіх штучных спадарожніках.

Для таго, каб арганізацыя кінаасені, не трэба прыкладзіць шмат працы і старання. Ёсць графік дэманстрацыі фільмаў, зацверджаны раённым аддзелам культуры. Як правіла, ён строга выконваецца. Ва ўсялякім выпадку, у дэманстрацыі карцін нямае заслуга загадчыка клуба. Што ж ён робіць ідэйна, як плануе і праводзіць свой час? Трэба сказаць, што фактар часу тут не прымяецца пад увагу. Выбуваюць (і нават часта) выпадкі, калі на дзвях пакалобцаўскага клуба вісіць замоч. Нарядка жартуюць: «Усе пайшлі на фронт». У тым і буда, што не пайшлі... Але нават пры адчынных дзвях у невялікім старым доме сумна і няўтуліна. Бясспрачна, клуб у Пакалобцах стары, прасіцца на знос. Ведаюць пра гэта і кіраўнікі калгаса. Нам асабіста давалася чуць пра будаўніцтва новага клуба. Народ у вёсцы будаўнічы. У мінулыя гады ўвадаліся вытворчыя пабудовы — у іх была самая вострая патрэба, без іх нельга было ў спецыяльны тэрміны ўзвесці гаспадарку на ногі. Цяпер дайшлі рукі і да будаўніцтва новага прасторнага клуба са сцэнай, з вялікай глядзельнай залай, пакоямі адначынку і спраўдзімай бібліятэкай.

Будаўнікі не падвядуць. А вось клубныя работнікі, ці не перанасюць яны сум са старога клуба ў новы? Такія неспясека, між іншым, ёсць.

Дык чым жа клуб у Пакалобцах дапамагае калгасу ў вырашэнні пастаўленых задач? Калі і дапамагае, дык вельмі мала. Магчыма, няма ўмоў або дастаткова сродкаў? Усё ёсць у Пакалобцах. Перш за ўсё радуе вялікі атрад сельскай інтэлігенцыі, які налічвае больш ста чалавек. Ёсць людзі самых розных спецыяльнасцей. Калі на-гаспадарку, разумна выкарыстаць іх на ніве культурнай работы — горы можна зваруціць!

Не менш важна, што Пакалобчы ў прыгарадзе Гомеля. Якая прастора для арганізацыі для канцэртаў, астрадных выступленняў, лекцый, цікавых сустрэч са знат-

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Размова аб важным

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

німі людзьмі сацыялістычнай прамысловасці! Але бада ў тым, што ўсе гэтыя вялікія мерапрыемствы па рабоце сярод насельніцтва неж не прадугаджаныя цыркулярамі і дырэктыўнымі зверху. Трэба думаць, шукаць самаму...

Міжволі прыгадалі словы дырэктара Палаца культуры імя Леніна аб стымі клубнай рабоце, аб імянінх «арэні» і вялікай асабістай зацікаўленасці зрабіць сваю работу выдатна.

Нажал, гэтай зацікаўленасці і не ўбачылі мы ў вясні Накалобчы. У многім дрэнна, што ёсць у клубе, вынаваты, несумненна, яго кіраўнік Адам Пузаў, які прымуе на «смалых абаротах».

Дадамо да гэтага: мала яшчэ культуры ў многіх работнікаў культуры. Часам яны аказваюцца ў хваце падае, не кланяюцца аб сваім асабістым росце, аб павышэнні агульнаадукацыйнага ўзроўню.

Не будзем далёка хадзіць па прыклады. Дарэмна мы спрабавалі знайсці фармулар Пузава ў бібліятэчнай картатэцы. Але, магчыма, загадчык клуба мае асабістую бібліятэку, магчыма, цікавіцца спецыяльнай літаратурай па лініі музыканства? Не. Адам Пузаў, як ён нам прыказаў, не паісправае займацца чытаннем. Не даходзіць да гэтага руці.

Адбыліся вялікай важнасці падзеі ў нашай краіне: павоёнава працуе прамысловасць, калгасы сталі гаспадарамі набытай у МТС тэхнікі... А колькі цікавых спраў здзяйсняецца ў краінах сацыялістычнага лагера, верных пралетарскаму Інтэрнацыяналізму. Клубны работнік, які бліжэй да існых людзей у вясні стаць да мас, не можа не ведаць пра гэта. Знаходзячыся сярод людзей, ён па абавязку служыць павышэнню быцц атэатарам і прапагандастам. А калі чалавек жыве ў адрыве ад гэтай і часопіска, не чытае кніг... Якая ж можа быць у яго размова з тымі, хто прыходзіць у клуб. І трэба прама сказаць, што такія або падобныя да А. Пузава хаварца ад людзей, пазбягаюць іх.

У нас часта бываюць нарады. На іх мы падрабязна гаворым аб прадтачных задатках, абмяркоўваем работу той ці іншай культурыстановам. Імясныя збіраюцца зводкі, весткі, справаздачкі па правядзенні мерапрыемствах. Усё гэта, несумненна, патрэбна. Але хто з работнікаў культуры можа прыгатаваць вынікак, каб іх запісалі на канферэнцыю або на нараду ў такіх, скажам, парадках дум: як ты павышаеш свой культурны ўзровень, што робіш для таго, каб стаць высокакваліфікаваным работнікам у сваёй справе.

У такіх канферэнцыях, як мы бачым з вопыту Накалобчыга клуба, ёсць самая надзвычайная неабходнасць. Гэта многім дапамагло б у рабоце, падбадзёрвала б тых, хто спячы на лаўрах, навучыла б маладых клубных работнікаў як след працаваць.

Апроч таго, такая размова «на людзях» мела б вялікае выхавальнае значэнне і для тых, хто толькі пасля школьнай парты апынуўся ў гущы клубнай работы. Часам ім бывае вельмі цяжка, і нарэдка за сухімі справаздачамі і лічбамі мы забываем іх дапамагчы.

КУЛЬТУРА ў клубнай рабоце не прыходзіць сама па сабе. Патрэбны гадзі, каб ёе набыць. І маладым патрэбна дапамога тых, хто ўжо мае ў гэтай галіне вопыт, дасягнуў стаўнасці. Калі пра гэтую дапамогу забываюць, калі мы не вучым нашу амену практычнай рабоце, — зрэмыв непалажымы.

Іна Сяродова... Гэта — выпускніца Магілёўскага культасветучылішча. Калі двух год назад прыхадала на работу ў Насажскі раён. Спачатку была загадчыцай клуба ў Лаванавічах. Пачылі, што Іна можа «пацігнуць» большы ўстаць — пераяві ў Карэвічах. У вясні — буйны калгас з вялікімі гаспадарчымі перспектывамі. Ён першы ў раёне сваімі сіламі ажыццявіў пабудову калгаснага Палаца культуры. Калі заходзіць у раёне размова пра калгасны клубы, дымж ужо абавязкова ўспомінае ініцыятыву арэілі Іна XX партызэду. Клуб атрымаўся выдатны. Ён выгата адраціваецца ад многіх. Ды што і казачь, у Мінскай вобласці такія клубныя памяш-

кані можна пералічыць літаральна па пальцах.

Іме здалосе страшна. Памяцканне вяліка. Старажына сэрца, глядзельнае зала на чатырых месц. Пакоі для масанай рабы. З першых дзён іна, прыліўны клуб, узялася за работу. Старымі драматычным гурткам, у ім жа займаецца і тацваліналь група. Отвораны савет клуба з лепшых актывістаў вясці.

Ці збіраецца ён? Іна разводзіць рукамі. Рэдка. Зімов нежк раз сабраліся, а цпер народ заняты палымымі работамі. План клуба складаецца на квартал, але пра яго хутка забываюць. Больш клуб працуе ад мепрыемства да мепрыемства. Індаўна прыладзіла да іх артысты з Бедзарыаэстрады. Вельмі многа прышло гледачоў, і Іне з памочнікамі давалася «грудымі» стрымліваць палды жадаючых павасці на канцэрт... Пасля, праз два дні, прынеслі карціну.

— Рэдка мы паказваем кіно, — скардзіцца Іна. — Вось хутка паставім спектакль. Тады ў нас не будзе свабодных вечараў.

Жаданне «запоўніць» клубныя месцы вялікай колькасцю кінасаансаў не выпадковае. Менш клошту: паказаў карціну — і народ не сумуе, не скардзіцца, што ў клубе «пустата».

А што з лекцыйнай прапагандай, як у клубе арганізавана прапаганда навуковых, атэістычных ведаў, ці ёсць гурткі?

У гэтых адносінах клуб калгаса імя XX з'езду партыі далёка не адшыйно ад Накалобчы. Многія цікавыя справы застаюцца за полем зроку клубных работнікаў.

Мо ў Накалобчых няма ўмоў для нагляднай атэіцы? Але тут жа велізарнае файла. Сцены яго пустыя. Праўда, ёсць невялікі змагач. Ён расказвае, за што калгас будзе атэістаў у 1958 г. Стэнд і яго фатаграфія публікалі. Відаць, падрыхтавалі яго яшчэ ў пачатку года — да ўрачыскага адкрыцця клуба. Колькі новых падзей адбылося з таго часу! А пра іх — ні слова. Мастак, якому аплочае калгас, фактычна бадзейнічае. А Іна дзе? Мірыцца з гэтым, не хоча псаваць адносін.

Беспспрэчна, вельмі цяжка адразу ж пасля скачвання вучылішча выцігнуць работу такога клуба. Але і старанна, якіяка пярмы не ўбачым... Былі спробы арганізаваць работу гурткаў. Народ запісаўся. Вынеслі аб'яву. Не прышлілі. Найшча Іна па хатах. Некаторыя смяіліся: чаша, маўляў, бегася. Былі і знявагі. Запала Іна і ўсё. Склала сваю зброю. А ці так трэба дзяржаць? І ці так ёе вучылі працаваць больш двух год у Магілёўскім вучылішчы.

Не раз жа настайнікі гарача расказвалі пра аблічча сельскага клубнага работніка, якім ён павінен быць, колькі павіна ў ім жыць ушартасці ў дасягненні паставленай мэты.

А як Іна выкарыстоўвае свой асабісты адпачынак для самаадукацыі? Ці чытае іна кнігі, газеты, ці ў курсе бгучых культурных і палітычных падзей? Не многім адраціваецца іна ад свайго далёкага калегі а Накалобчы.

У чым жа справа? Захмыляюць роўныя «дробязі». Часам Іна палымі дзіямі тырчыць у клубе, а ў гэтым зусім няма неабходнасці. Часам бярэцца за справы, якія лёгка маглі б выканаць актывісты — апра ра клуба.

Клуб у пяці кіламетрах ад райцэнтра. А ці шмат разоў у ім бываў загадчык аддзела культуры, ці шмат было шырых гутарак з Інай? Ці пыталіся ў яе, як сама іна вучыцца, расце, павышае свой узровень, ці чытае перыядыкі?..

Не памятае такога выпадку Іна. Зразумела, маладому работніку трэба дапамагчы. Не абавязкова чакаць поваду для спецыяльнага абследавання клуба. З людзьмі трэба працаваць кожную гадзіну, а не ад выпадку да выпадку. Калі б гэта было, не апускаліся б, вядома, рукі перад першымі, трэба сказаць, не вельмі сур'езнымі цяжасцямі.

Так, наўдаты ў рабоце многіх нашых культуравстаноў тамаўчацца ішчэ малой культурнай іх работнікаў. Чамусьці нават не прынята гаварыць пра іх рост, адукацыю. А ці правільная такая паставоўка пытання? Ці не перашкаджае гэта па-спраўданаму разгарнуць клубную работу?

М. СТАЛЯРЭВ.

Кінафестываль насустрэч 40-годдзю БССР

Гарадскі аддзел кінафікацыі сталым праводзіць кінафестываль, прысвечаны славуй дзею — 40-й гадавіне БССР. Пяваж нікарыці суправіляюць лекцыямі. Так, напрыклад, пасля лекцыі «Дасягненні сельскай гаспадаркі БССР за 40 год» былі паказаны фільмы «Калгас імя Камініна» і «Знаходжанне М. С. Хрушчова на Беларусі».

Дзіямі будуць прагматычны лекцыі «Літаратура і мастацтва БССР за 40 год», «Мінск у 6-й пяцігоддзі», «Тэрамога сацыялістычнай рэвалюцыі і ўстаауаўленне Саветскай улады ў Беларусі». Пасля лекцыі будуць паказаны кінафільмы «Беларускі канцэрт», «Вянучленне мастацтва БССР», «Старонкі гісторыі Мінска», аў аднай сым'і і рад іншых. Фестываль праводзіць у кінатэатры «Вясёлка».

Музычная адукацыя дзяцей

У Рэчыцы ў 1951 г. была адкрыта смятадова музычная школа з класамі фартыпна і валяна. Праз некаторы час тут пачаліся заняткі і па класу скрыпкі.

За сем год школа значна павырылася. У мінулым навуковым годзе тут было 180 вучыў.

Выпускнікі школы цяпер навуваюцца ў Гомельскім музычным вучылішчы, у Гродзенскім музычна-педагагічным вучылішчы і ў іншых спецыяльных навуальных установах.

У новым 1958-1959 навуковым годзе ў школе будуць адкрыты новыя аддзельнікі: вялікай, акардэна і струнных народных інструментаў. На гэтыя аддзельнікі прынята больш сарака вучыў.

Мясячнік канцэртаў-справаздач

Мінскае абласное ўпраўленне культуры арганізавала добрае мерапрыемства. Яно праводзіць мясячнік канцэртаў-справаздач калектываў мастацкай самадзейнасці гарадскі і раённых дамоў культуры Мінскай вобласці.

На вялікай сцэназе перка імя Чалюскіна выступіла 13 самадзейных калектываў. Сярод іх Слуцкі, Чэрвеньскі, Нова-Барысаўскі, Уздзенскі і аругі.

Умельныя рукі

— Лука? Вам каторага — у нас іх некалькі?.. А-а, таго, што выразае з дрэва? Дымж яго хата вунь там, у канцы вудліш.

І вая ахвотна расказуць, як знайсці хату Івана Васільевіча Лука.

Таленавітага самадзейнага разбярца па дрэву І. Лука добра ведаюць не толькі жыхары вёскі Жыліцы, Камянецкага раёна, а і знаўцы народнай творчасці і ў Брэсце, і ў Мінску.

І з маленства захапляецца Іван Васільевіч разабой па дрэву. Яшчэ школьнікам ён выявіў свае здольнасці ў гэтай справе. З часам расло майстэрства мастака-самавука. Цпер яго творы выяўляюцца тонкасцю і дэкаратывнаю работай, добрым густам аўтара. Сарод іх — партрэты Уд. І. Леніна, М. Шэраіка, І. Мічурніна, кампаніяныя, прысвечаныя 40-годдзю Саветскай улады і ішч.

За споспекі ў развіцці самадзейнага мастацтва І ўзлеў у раённы і абласныя выстаўкі Іван Васільевіч узаагароджаны граматамі і дыпламам абласнога фестывалю моладзі «Слава працы» (1957).

На адмычку: паглядзець, як працуе разбяр І. Лука, прышлі дзеці.

Фота і тэкст С. Чырвішка.

ПЕРАДЗ'ЕДАЎСКАЯ ТРЫБУНА

Надаўна ў Гродна адбылася абласная нарада маладых літаратураў і самадзейных мастацтваў. Гэта дало сур'езны штуршок творчай актывнасці. Многія паэты і праізы прадставілі ўжо свае лепшыя творы для другой кнігі абласнога літаратурна-мастацкага альманаха «Нёман», якая павіна выйсці ў свет у пачатку лістапада.

У адрозненне ад першай, якая выйшла ў кастрычніку 1956 года, у другой кнізе будзе апублікавана значна больш твораў розных жанраў. У ёй выступіць да 30 аўтараў.

На першы погляд гэта не так ужо і дрэнна. Але супрацьпача рана. Шасці год існавання абласнога літаратурнага аб'яднання — час зусім дастатковы для таго, каб з-пад піра мисловых літаратураў вышла значна больш твораў, якія б заслужылі ўвагі нашата патрабавальнага чытача. Але час ідзе, а такіх твораў пакуль напісана вельмі і вельмі мала.

Наша вобласць вылучае багатай сваёй разнастайнасцю. Тут і тэатры, і машынабудавніцтва, і цукрамарніне, і цэмент. Тут багатыя нівы калгасаў і саўгасаў. Тут цудоўныя сямейны людзі. Іны чакаюць ад мясцовых пісьменнікаў прудзівага і мастацка-паўнацэннага адлюстравання жыцця, злічунь бліжэй стаць да жыцця, адчуваюць яго ўсім сэрцам, дапытліва шукаюць у ім новае, прагрэсіўнае і палымана ўдзельцаў яго.

Аднак некаторыя літаратары па-ранейшаму застаюцца ў вялікім даўту перад чытачом. Гутарка ідзе аб колькасці напісаных ім твораў. Непакоіць, што то ў іх, у гэтых творах, адсутнічаюць жыццёвыя калілі, не адчуваецца жывота пудзю нашай сённяшняй рэалітасці. Прыкладам можа служыць надаўна выпуначаны зборнік першаў Івана Юшчанкі «На спатканні», на які далёка справядліва крытыка ў газэце «Советская Белоруссия».

Спраўданыя клопаты аб маладых літаратурах павінен заўбедзі грунтавацца на высокай патрабавальнасці. Адсутнасць такой патрабавальнасці — найбольш слабае месца ў рабоце бюро нашага літаратурнага аб'яднання. Да чаго прыводзіць гэта, можна прысвечыць на творчасці паэта Яўгена Гольскага. Варта было яму ў 1955 годзе выказаць першую кніжку першаў, як ён ужо сур'езна захаварў на фанабормы. Есць у нас і такі літаратары, якія на працягу шасці год ні разу не павылілі ні на прапрыемстве, ні ў калгасе. А мы ж ведаем, што толькі на прапрыемствах і ў калгасе самыя блажымыя магчымыя для вымучэння жыцця ў яго найчырчэйшых праявах.

У нашай вобласці вялікі атрад перадлівакоў сельскай гаспадаркі. Найбольш выдатным майстрам прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы, сётні ўзаагароджаны ардынам Савецкага Саюза. А колькі ў нас спраўданых наватараў прамысловасці! Але аб гэтых людзях ішчэ не напісана ні добрага парыса, ні апавядання.

Абавязак маладых літаратураў — ісці па гадоўнай лініі развіцця літаратуры, а гэта лінія — дэсная сувязь з жыццём народа.

І вось калі з гэтых пазіцыяў паглядзіш на нашу работу, становіцца асабліва зра-

Больш увагі маладым

А. САЛАУЭВ,
старшыня бюро Гродзенскага абласнога літаратурнага аб'яднання.

Замельмі слабасці і памылкі, якія дапускаюцца ў кіраўніцтве абласнымі літаратурнымі аб'яднаннямі.

Вядома, што літаратурныя аб'яднанні адуляюцца пераічынымі творчымі арганізацыямі, закліканымі павышаць ідэяна-аротычны ўзровень і літаратурнае майстэрства пачынаючых пісьменнікаў. Але магчымасцей для гэтага вельмі мала.

У нас у рэспубліцы кіраўніцтва літаратурнымі аб'яднаннямі значыма ажыццяўляе камісія па рабоце з маладымі пісьменнікамі праўлення Саюза пісьменнікаў БССР сумесна з абласнымі камітэтамі камсамола. Для кіраўніцтва гэтай арганізацыяна-масавай работай літаратурнага аб'яднання выбіраецца бюро.

Як жа працуе бюро нашага аб'яднання? Нарадка мы збіраем для таго, каб абмеркаваць новыя творы. Але абмеркаванне гэта, як правіла, праходзіць на нізкім узроўні, без вострай крытыкі, у вузкім складзе, часцей за ўсё ў адсутнасці аўтараў. Бюро ж не мае ні права, ні сродкаў, каб выклікаць аўтара з раёна ў Гродна. На абмеркаванне іярэдка выносіцца творы неадарываваныя, слабыя ў мастацкіх адносінах, а часам і маліпсьменныя. Усё гэта, натуральна, прыводзіць да таго, што ў членаў літаратурнага аб'яднання губляецца інтарэс да калектываў творчай работы. Асобныя слабыя вершы і апавяданні прынікаюць на старонкі абласной газэты.

Праўда, бываюць і бурныя спрэчкі, нават вельмі бурныя. Але ішчы раз да канчатковага выпаду ў аціцы таго ці іншага твора мы так і не прыходзім. Тут бы параніць з вопытнымі майстрамі мастацкага слова. Але з вядомых пісьменнікаў радка то прысутнічае на нашых нарадах. Адсутнасць прафесіянальнага майстэрства, адарыванасць ад Саюза пісьменнікаў эквалавца, вядома, на рабоце нашага літааб'яднання.

Многія пачынаючы аўтары, поўныя дзяржанняў, залум, энэргіі, аказваюцца ў цяжкім становішчы, у каго атрымліваць кваліфікаваную кансультацыю? Каму дапрачнтаць рукапісы? Ад каго чакаць падтрымкі, дапамогі?

Жыццё падказвае неабходнасць аформіць абласны літаратурны аб'яднанні на новы, больш прафесіянальны пачатак. Нам патрэбны такія аб'яднанні, у якіх творчае жыццё сапраўды кірэла б з усё зрастаючай сілай.

А гэтага можна дамагчыся толькі ў выпадку, калі ў абласных цэнтрах будуць паставіны пражываць вопытныя пісьменнікі, да голасы якіх можна было б прыслушацца і парадзе якіх паследаваць.

У літаратурных аб'яднаннях праходзіць вельмі складаны працэс вучбы, выхавання і фарміравання маладых пісьменнікаў. Умела накіроўваць гэты працэс — нялёгкай справа. А гэта зусім іена, што да кіраў-

ніцтва літаратурнымі аб'яднаннямі павінен прысціць пісьменнікі з вялікім вопытам.

Ужо даўно ідзе гутарка аб тым, каб нашы вядомыя пісьменнікі часцей выязджалі з Мінска па пераферому, былі бліжэй да жыцця. У сапраўднасці ж атрымліваецца адваротнае. З абласных цэнтраў некаторыя пісьменнікі едуць на пастаяннае пражыванне ў Мінск. З Гродна, напрыклад, выехаў у Мінск таленавіты паэт П. Макал, які кансультаваў творы пачынаючых аўтараў, прымаў актывны ўдзел у рабоце бюро літаратурнага аб'яднання.

Саюз пісьменнікаў павінен не толькі стаць бліжэй да абласных літаратурных аб'яднанняў, але і наладзіць сістэматычную індывідуальную работу з усімі пачынаючымі літаратурамі, якія заслужваюць гэтага, перыядычна запрашаць маладых аўтараў у Мінск для творчай суваі з майстрамі літаратуры. Трэба прадуаць пытанне аб арганізацыі рэспубліканскіх і міжабласных творчых канферэнцый, сустрэч маладых аўтараў з пісьменнікамі ў рэдакцыях «Полымя», «Советская Отчизна», «Маладосць».

Вельмі неабходна прадастаўляць старонкі рэспубліканскіх літаратурна-мастацкіх часопісаў для твораў найбольш таленавітых пачынаючых паэтаў і праізыстаў з пераферому. Гэта будзе ў многім садзейнічаць іх творчому росцу.

Паколькі гутарка зайшла аб прадастаўленні маладому перыферыйнаму аўтару шырокай магчымасці адукацыя, нам здаецца, будзе да рэчы паставіць пытанне аб выданні міжабласных альманахаў. Такі альманах, як правіла, павінен выходзіць два разы ў год з абавязковым уключэннем у тэматычны план Бедзарыаэдавецтва.

Выданне абласных альманахаў вельмі сцыйным характар і звязана з вялікімі цяжкасцямі. Усё залежыць ад таго, як паздадзіць на гэтую справу адпаведныя абласныя арганізацыі.

Законныя многія заклікі перыферыйных аўтараў у адрас Бедзарыаэдавецтва. Нарадка бывае так: твор перыферыйнага аўтара ўключаецца ў тэматычны план, але праходзіць год, і ён зноў адоюваецца на адны палы. І так з году ў год. Напрыклад, ліга апошніх і апавяданняў Аляксее Барышока «Дзве сады» перааісілася з плана ў план на працягу чатырох год.

У нас не павіна быць падзелу літаратуры на «сталіную» і «перыферыйную». У нас ёсць і будуць сталічныя і перыферыйныя літаратары, якія ствараюць адную саваедную мастацкую літаратуру — самую перадавую ў свеце.

Саветская літаратура заўбедзі застаецца з народам ва ўсіх яго дэзінях і здзяйсненнях. Адметнай рысай развіцця саветскай беларускай літаратуры адуляецца тое, што ў ёе з кожным годам упіваецца ўсё больш і больш маладых сіл: праізыстаў, паэтаў, драматургаў, крытыкаў. Умела выхоўваць іх, ствараць ім усё неабходнае творчыя ўмовы — прама абавязак Саюза пісьменнікаў, усіх нашых старэйшых літаратураў.

Рэдкаія кнігі

У фондах Гомельскага абласнога краязнаўчага музея сабраны і захоўваюцца рэдкаія кнігі, якія ўзбляюць вялікую цікавасць. Сарод іх — рукапіс камедыі «Гора ад розуму» А. Грыбэдава, «Нарыс развіцця Добрушскай напярэвой фабрыкі кн. Паскевіча 1882—1896 гг.», «Вопыт апісання Магілёўскай губерні за 1880—1881 гг.», у кнізе прыводзіцца гістарычныя далзеныя населеных пунктаў былой Магілёўскай губерні, у тым ліку Гомеля, Жлобіна, Веткі, Чачэрска, Кармы і ішч.

Да ліку краязнаўчай літаратуры належыць «Памятная кніжка Магілёўскай губерні на 1909 год», якая выдзелена Магілёўскім губеранскім статыстычным камітэтам і захоўваецца ў музеі.

Вялікае цікавасць даведчыны зборнік на 1915 год «Гомель і яго паветы». У зборніку надрукаваны гісторыка-эканамічны нарыс Гомеля і яго павету, а таксама даведчыны

матэрыял аб адміністрацыйных, грамадскіх і кааператывных установах.

Надаўна ў музеі перададзена кніга «Палітычны катарга і сямля», выдзеленая ў Маскве ў 1930 годзе Таварыствам паліткатаржан. У ёй наладзены біяграфічныя весткі аб членах Таварыства палітычных катаржан і сямельных паслясловаў — удзельнікаў рэвалюцыйнай барацьбы з царызмам.

У фондах музея захоўваюцца таксама тры старадаўнія выданні на польскай мове: кніга пра Тадуша Касцюшку (выдзеленая ў 1819 г.), кніга з апісаннем каштоўных металаў і мінералаў, выдзеленая ў Варшае ў 1802 г., і «Пропаведзь у час юбілею ў касцёле св. Яна», выдзеленая ў 1826 г. у Вільні.

Усе гэтыя ўнікальныя кнігі ўзбляюць вялікую цікавасць для даследчыкаў і літаратуразнаўцаў.

П. ГАДУНОЎ.

„Дні Турбіных“

В. ЗАХАРАЎ

Прыемна, выходзячы разам з гледачамі з тэатра, чуць высокую ацінку работы налетэву, майстэрства артыстаў, талентаў паставоўшчыкаў і мастака.

Глядач радзуча ўдзачам саветага тэатра, хто глыбокама прайкіненны ў жыццё, творчым пошукам. І вельмі радасна ўсёдамыць, што работа Маскоўскага драматычнага тэатра імя К. С. Станіслаўскага — спектакль «Дні Турбіных» — прынесла паспех калектыву і прызнанне яго мастацтва.

Адзіны з маладых тэатраў Масквы, ён мае вялікі склад таленавітай творчай моладзі, выхаванай на традыцыях К. С. Станіслаўскага і Мастацкага тэатра. І вось гэты адчуванне маладосці тэатра, які ўвабраў у сабе лепшыя традыцыі, стварае атмасферу радасці. Спектакль «Дні Турбіных», які з неавычанным паспехам выконваўся на сцэне МХАТ пры ўдзеле выдатных майстэрспроў сцены Хмялёва, Яшына, Тарасавой, Прудзіна, Іршова, Кудраўцава, як бы ішоў нарадзіцца на сцэне маладога тэатра.

Тама станаўленне Саветскай улады, барацьба за ўладу народа ў і'есе М. Булгакава «Дні Турбіных» узята ў некалькіх неавычанных ракурсах. У і'есе няма крышталёва чыстых герояў, асветленых вялікай верай у справядлівыя барацьбы народа. Аўтар раскрывае асімі ішчыны пацучі і жаданні. Ён паказвае нам людзей, якія супраціўляюцца новаму, што ідзе няўхільна наперад, раскрывае светлаглядак белгарудзейцаў і той часці рускай інтэлігенцыі, якая ў бурныя гадзі рэвалюцыйнага разгублення, не верыла ў сілы народа або не разумела сутнасці сучасных ім падзей.

І тым не менш, лёс гэтых людзей хва-

люе; перш за ўсё там, што тэатр раскрывае вобразы ў іх пошуках, душэўных пакутах. У выніку глядач не абывае жа да лёсу Турбіных, Мышлаўскага, Ларыёўска, Шарынаска, Студыіскага. Глядач хоча, каб героі і'есе ўбачылі аднаго правільны шлях, які можна знайсці толькі разам з народам.

Верна і глыбока вырашаны спектакль паставоўшчыкам М. Яшыным. Умела раскрыта задума рэжысёра ўсім творчым калектывам, што ў многім спрыяе глыбокаму сціначому ўвасабленню гэтай супрачуднай і'есе.

3 НЕАПУБЛІКАВАНАГА

Якуб КОЛАС

Сёння споўнілася 2 гады з дня смерці народнага паэта БССР Якуба Коласа. Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР рыхтуе збор твораў паэта ў 14 тамах. У другім томе будуць змешчаны неапублікаваныя вершы народнага паэта, частку якіх мы друкуем.

С л о в а

Слова — радасць, слова — чары,
Вобраз вечна юных вясёл,
Есць ты ўсё: і сонцам, і хмарам,
Ты глядзіш праз неба прасяя,
Лашчыш слух мой, слова-важыне,

Атуляеш сэрца ласкай,
Ноч і вечар, дзень, світанне
Абяла ты, слова-краска,
23/VI-1943 г.

Песня на сон у бяссонне

Ведер спішыўся ў бары,
Сні, Якубе, сні, стары!
Тут няма жывой душы,
Сам сабе ты каляны,
Па-над рэчкі дэма дуб,
Заграмі і ты, Якубе!
Выбег зайчык з-пад дуба,
Люлі, люлі Якубе!
Сціхла, змоўкла дарога,
Люлі, люлі старога!
Выпалы месяц-чараўнік,
Вырас чорны баравік,
Сні, Якубе, дысь дзед,
Пойдзем заўтра ў лес чуты свет,
Прыдзем і наверхіа
Знойдзем там баравіка.
Выбег зайчык з-пад дуба,
Люлі, люлі Якубе!
Мне гразіць палцам строга,
Люлі, люлі старога!
Лаж на правы бок, захні,
Кінь ты клопат і засні!

Нахай сныцца табе сны,
Тыя сны, што сныць блазны.
Хоць у марэх, хоць у сне
Пасулуй ты аб вясне.
Выбег зайчык з-пад дуба,
Люлі, люлі Якубе!
Сні, Якубе-нябога,
Люлі, люлі старога!
Сам сабе я каляшы,
Сон, прыдзі ка мне, прашу!
Сам сабе я снываю,
Дзе ты, сон мой, пытаю?
Больш спяваць не магу,
Сцішыся, сні і ні гу-ту!
Выбег зайчык з-пад дуба,
Люлі, люлі Якубе!
Позна, часу не многа,
Люлі, люлі старога!
9/IV-1946 г. Гасцініца «Масква»

Максіму Танку (экспромт)

Максіма, па прозвішчу Танка,
Забывіць я ніх не магу:
Паэзія светлага ранку
І нашай зямлі калыханка
Квітнець ў яго мургу.

З гаючай жывіцай-вадзіцай
А і бацькаўскіх, дзедзіўскіх дэні!
Насі ж ты, мой дружа, народы
Жывучасць, гомачасць зямлі,
І песні скалаві пра свабоду,
І больш падавай ты ёй коду,
Каб мы к нашым святкам прышлі.
26/XII-1948 г.

Мурог! Ды што за травіца!
І шукі ў ёй мяжкі, і лён,
І вечная наша крыніца

Ші мала песень непрапетых,
Ші мала іх, агнёў, гарніц!
Сустроне хваля хваля ў моры
Ды зноў плывуць да рубяжы,
І сунна стаяцца ў прасторы,
Чаму ёй сумна? Адкажы.

Былае музыка і ў стукі,
Хоць можа гэта і дзіўно —
Благаслаўляю тую руку,
Што мне пастукала ў акно.

Я пашыву, як тая хваля,
Агі і песні прытаю,
Я прымаю песняй аглаа
Яе, красу-васну маю.
1943 г.

Калі вернецца радасць

Астудзілася радасць мая ад мяно,
Смех, як іскра ў тумане, пагас,
А ў душы, нібы ў студні, глыбока на дне
Камень болю залег і зава.

А калі ж з душы своіціца камень, боль мой,
І калі заіскрыцца зноў смех?
А талы, калі змоўнеў у краіне маёй
Не сабачы, а гітэраў брах!
5/VI-1943 г.

Там, дзе жыў народны паэт

Паэтка сказаць, чым зачароўваець мясціны,
Звязаныя з памяццю песняра беларускага народа Якуба Коласа.

Як было пры жыцці Канстанціна Міхайлавіча. Вось стод, за якім ён працаваў. На стала — пісьмовы прыбор з шпіра мармуру, бронзавая статуэтка Пушкіна, настольная лямпа, тэлефонны апарат, перадавыя каландар на мармуровай дошчцы, барометр, настольны гадзіннік, стралкі якога паказваюць — 13 гадзін 20 мінут — час, калі перастала біцца сэрца волата беларускай літаратуры. На шафім прыгожая драўляная шкатулка, у якой кнігі А. Міцкевіча «Іван Тадуш» і «Крымея санеты». Шкатулка з кнігамі — падарунак польскіх пісьменнікаў. Яе стага — рабочае крэда паэта. Крыху выдоль — два мяккія креслы для гасцей. На правую руку ад стала — вялікая кніжная шафа. Побач — канапа, накрытая гучульскім дыяном, на якой у першыя часы працы любіў адпачываць Канстанцін Міхайлавіч.

Гэтае паучыце асабіла мацее, калі бацьчыны рачы, што належалі пісьменніку, мясціны, дзе ён жыў і працаваў, пасаджаны яго рукою дрэвы, усё, што напамінае аб ім.

Калі дома Якуба Коласа ў Мінску (проект Сталіна, 108-а), як і раней, пад подыхам ветру гомоніць вершалінамі сосны, увесну цвіце сад... Насустрач выходзіць пажылая жанчына, Алена Міхайлаўна Лойка, малодшая сястра паэта. Ёй ужо больш за шаснаццаць. Яе вельмі погляд заахочвае да гутаркі. А навокал, на папярэчку, кудні на глянцях, — узорная чысціна, парадка. На баках алеі — ад вяснічак да дома — растуць кветкі.

Найбожчы брат любіў прыроду. І готыя дрэвы, што растуць так прыгожа, — Алена Міхайлаўна з хваляваннем паказала на стройныя яліны і прывабныя каштаны, — ён клапатліва, па-гаспадарску далагляў...

Якуб Колас быў непаруйна звязаны з жывіцым свайго народа. Да яго як да дэпутата Вярхоўнага Савета ССР заста да дэталі выбарчыя пагаворыцы аб надзённых справах. Пераступалі парог яго дома і тыя, што рабілі першы крок у літаратуры.

Заходзіў у дом. Па лесвіцы падмамаеся на другі павер. Тут — рабочы пакой і спальня Якуба Коласа. Усё захавана так,

як было пры жыцці Канстанціна Міхайлавіча. Вось стод, за якім ён працаваў. На стала — пісьмовы прыбор з шпіра мармуру, бронзавая статуэтка Пушкіна, настольная лямпа, тэлефонны апарат, перадавыя каландар на мармуровай дошчцы, барометр, настольны гадзіннік, стралкі якога паказваюць — 13 гадзін 20 мінут — час, калі перастала біцца сэрца волата беларускай літаратуры. На шафім прыгожая драўляная шкатулка, у якой кнігі А. Міцкевіча «Іван Тадуш» і «Крымея санеты». Шкатулка з кнігамі — падарунак польскіх пісьменнікаў. Яе стага — рабочае крэда паэта. Крыху выдоль — два мяккія креслы для гасцей. На правую руку ад стала — вялікая кніжная шафа. Побач — канапа, накрытая гучульскім дыяном, на якой у першыя часы працы любіў адпачываць Канстанцін Міхайлавіч.

Якуб Колас, Максім Танк і Максім Лужанін у час адпачывання.

Пісьмо пачынаючаму аўтару

Якуб Колас з вялікай прыхільнасцю і ўвагай ставіўся да кожнага пісьма пачынаючага паэта. Ніжэй друкуем ліст народнага паэта, у якім даюцца парадкі літаратурнай моладзі.

Паважаны т. Леанід!
Прычтайце Ваша пісьмо і вершы. Вершы, скажу Вам, слабенькія: не чуваць у іх голасу, які ведае жыццё. Няма і голасу, свабоднага голасу паэта. А калі паэт не мае свайго голасу, уласцівага яму, паэту, дык і паэзія яго бледная, не пакідае ніякага следу ў сэрцы і ў памяці. Пішаце Вы агульнымі, газетнымі сказамі, а паэзія — гэта логіка яркіх слоў і вобразаў. Што, напрыклад, гаворыць нашаму сэрцу такі радок Вашага верша: «Падкачальнік прыроду сваю рукою». Скажы прым, няграбны. «Саму песню могучых дубоў». Дубы не гавораць, а шумяць, калі падымаецца вецер. Ды і браток, не маю ні здарова, ні часу падрабязна разабраць твае вершы...

Адна думка ў тваім пісьме паказалася мне даўноў, недарчай. «Я слаба асведомлен у жыцці народа?» Гэта дэбродна, калі б чалавек, у якога ёсць і хлеб і дэкае дабро, заваў бы: «Я не маю чаго есці». Калі пазнаць жыццё народа, трэба шырока звязацца з народам, з яго працаю, з яго думкамі, надзеямі, з яго імкненнем, з яго песнямі, жартамі, сказамі. Толькі той пісьменнік пісаў сапраўдных паэтычных, мастацкіх твораў, які ведаў народ, яго сэрца і думу: Пушкін, Крылоў, Калываў, Нікіцін, Гоголь і шмат іншых.

Шчы вась, браток, мая тавя парада: шыльней злучыцца з народам, з яго працаю. Чытай, як маю болей чытай нашы газеты, часопісы — «Прада», «Камсамольская прада». Запішыся ў бібліятэку, чытай кнігі, развівай сваю адукацыю, а яна ў цябе таксама слабавага. Выйдзі са сцен кабінетаў у жывое жыццё і, павер мне, твае вочы расчытацца, і ты па-другому зірнеш на свет.

Жадаю табе паспеху.
Якуб Колас.
29. XI. 1954 г.

Трохтомнік Якуба Коласа — дадатак да часопіса „Дружба народаў“

У сэрцы «Бібліятэка класікаў літаратуры народаў СССР» выходзіць трохтомны збор твораў Якуба Коласа ў перакладзе на рускую мову — дадатак да часопіса «Дружба народаў» у 1958 г.

У першым томе змешчаны вершы Коласа даравальнічнага і савецкага часу ў перакладах М. Ісакоўскага, А. Суркова, А. Пракоўева, С. Абрамовіча, Я. Мазалькова, Б. Турганова, Н. Сідаренкі і іншых паэтаў, а таксама паэма «Рыбакова хата» (пераклад С. Гарадзенкага, П. Самыніна і Б. Ірыніна) і драма «Вайна вайне» (пераклад І. Ракоўскага).

Адкрываецца першы том крытыка-біяграфічнай нарысам Я. Мазалькова пра выдатнага беларускага пісьменніка і аўтабіяграфія Якуба Коласа.

У гэтым томе змешчаны вершы Коласа ў перакладзе на рускую мову ў перакладах М. Ісакоўскага, А. Суркова, А. Пракоўева, С. Абрамовіча, Я. Мазалькова, Б. Турганова, Н. Сідаренкі і іншых паэтаў, а таксама паэма «Рыбакова хата» (пераклад С. Гарадзенкага, П. Самыніна і Б. Ірыніна) і драма «Вайна вайне» (пераклад І. Ракоўскага).

Адкрываецца першы том крытыка-біяграфічнай нарысам Я. Мазалькова пра выдатнага беларускага пісьменніка і аўтабіяграфія Якуба Коласа.

У гэтым томе змешчаны вершы Коласа ў перакладзе на рускую мову ў перакладах М. Ісакоўскага, А. Суркова, А. Пракоўева, С. Абрамовіча, Я. Мазалькова, Б. Турганова, Н. Сідаренкі і іншых паэтаў, а таксама паэма «Рыбакова хата» (пераклад С. Гарадзенкага, П. Самыніна і Б. Ірыніна) і драма «Вайна вайне» (пераклад І. Ракоўскага).

Адкрываецца першы том крытыка-біяграфічнай нарысам Я. Мазалькова пра выдатнага беларускага пісьменніка і аўтабіяграфія Якуба Коласа.

У гэтым томе змешчаны вершы Коласа ў перакладзе на рускую мову ў перакладах М. Ісакоўскага, А. Суркова, А. Пракоўева, С. Абрамовіча, Я. Мазалькова, Б. Турганова, Н. Сідаренкі і іншых паэтаў, а таксама паэма «Рыбакова хата» (пераклад С. Гарадзенкага, П. Самыніна і Б. Ірыніна) і драма «Вайна вайне» (пераклад І. Ракоўскага).

Адкрываецца першы том крытыка-біяграфічнай нарысам Я. Мазалькова пра выдатнага беларускага пісьменніка і аўтабіяграфія Якуба Коласа.

У гэтым томе змешчаны вершы Коласа ў перакладзе на рускую мову ў перакладах М. Ісакоўскага, А. Суркова, А. Пракоўева, С. Абрамовіча, Я. Мазалькова, Б. Турганова, Н. Сідаренкі і іншых паэтаў, а таксама паэма «Рыбакова хата» (пераклад С. Гарадзенкага, П. Самыніна і Б. Ірыніна) і драма «Вайна вайне» (пераклад І. Ракоўскага).

Адкрываецца першы том крытыка-біяграфічнай нарысам Я. Мазалькова пра выдатнага беларускага пісьменніка і аўтабіяграфія Якуба Коласа.

Якуб Колас — перакладчык

Многія беларускія пісьменнікі перакладлі і перакладаюць творы прагрэсіўных пісьменнікаў свету на беларускую мову, знаёмяць беларускага чытача з дасягненнямі літаратуры братніх народаў. Значны ўклад у гэтай галіне зрабіў класік беларускай літаратуры Якуб Колас.

Дзякуючы працы Коласа як перакладчыка, беларускі народ можа чытаць на роднай мове многія творы Пушкіна, Лермантава, Шаўчэнка, Міцкевіча, Тагора. Імяна гэтых пісьменнікаў аказалі вялікі ўплыў на развіццё паэтычнага майстэрства Я. Коласа.

У артыкуле «Заўсёды з намі» Колас зазначаў: «Я выхавана на паэзіі Пушкіна і Лермантава». Неадназначна гэтае выдатнага паэта на развіццё таленту Коласа.

Жыватворчы ўплыў Пушкіна на Коласа можна прасачыць на яго паэмах «Новая зямля», «Рыбакова хата», на вершах «Тройка», «Зіма», «Міцкевіч», на вершы «Водгулле», які перакладаецца з пушкінскім «Эхо», і на многіх іншых творах беларускага паэта.

Якуб Колас, перакладчыч выдатнага паэта Пушкіна «Палтава» на родную мову, адчуваў вялікую адказнасць, а разам з тым і творчую радасць, што імяна ён, уседа М. Багдановічам — адным з значналічэйшых перакладчыкаў Пушкіна на беларускую мову, здолеў дасягнуць пушкінскіх ідэі і вобразы, паэтычнае майстэрства да беларускага народа на сваёй роднай мове.

Аб гэтым паэзіі Колас пісаў у артыкуле «Сонца нашай паэзіі»: «З вялікім урушчэннем я пачынаў пераклад «Палтавы». Выключна суразмернасць (на ўсіх трох пераказах, бадай, аднолькавая колькасць радкоў!), абсалютна характэрны, дынамічнасць дзеяння і, нарэшце, — верні Пушкінскі верні! Вяземныя дэны, лёгкі, у якім перадацца не толькі рух, але нават дыханне. Усё гэта стаяла дзяжэці, здавалася б, неадольна. Але толькі сапраўднай творчай радасці прынеслі тыя гадзіны, калі з гурбы чарнавоў ўзнікалі ўжо гатовыя вобразы і ўраўні». І з гэтай славянаў і пачэснай задачай Колас справіўся выдатна. Ужо ў 1936 г. у беларускім перадачычным друку на беларускай мове публікуюцца ўраўні «Палтавы» ў перакладзе Я. Коласа, а паэзіі выходзіць і ўся паэма.

Тут аскура праявілася майстэрства Коласа — перакладчыка. Вось, напрыклад, як перададзены Коласам пачатак Палтаўскай бітвы:

Гарнь ухад дзяніцкай новай,
Ужо на ўзгорках, па дахах
Гурчаш гарматы. Дым руковы
Клубамі ўсходзіў у прасяг
Праменьнямі ранічным на шлях.

Раздзел, прысвечаны перадачычнай працы песняра. Сам эпіграф дае ключ да разумення светлагораду маладога настаўніка.

У эксапізіі будзе змешчана фатакопія нумара газеты «Наша доля», на старонках якой быў надрукаваны першы верш Якуба Коласа «Наш родны край».

За ўдзел у нелегальным з'ездзе Якуб Колас паабяўляецца права прапавяць у школе і аддасці пад суд. Аб гэтай падзеі сведчаць шматлікія дакументы, з якімі змогуць азнаёміцца наведвальнікі музея. У 1910 г. калі Якуб Колас знаходзіўся ў турме, з друку выйшла ў свет яго першая кніжка «Песні-жалыбы». Гэтую падзею Максім Багдановіч ахарактарызаваў так: «Цікавым з'явішч беларускай пісьменнасці апошняга года была кніжка твораў Якуба Коласа «Песні-жалыбы»... Не ў пеканісі формы, мовы ці малюнку хваецца пазнаць яго вершаў, але ў прадзівай, далёка ад усякай хвалюбы, любі да бацькаўшчыны; гэта любіць, як шулоўна вада ў казках, ажыўлае іх, робіць роднымі, бізкімі ўсякаму, у кім ёсць душа жывая, хто не забывае аб долі свайго народа». У эксапізіі будзе змешчаны выказванні і другіх вядомых пісьменнікаў і крытыкаў аб творчай дзейнасці Якуба Коласа.

У 1912 г., летам, упершыню сустракаем Якуб Колас і Янка Купала. Гэты момант адлюстравана карціна «Янка Купала ў гасцях у Якуба Коласа».

У гэты момант адлюстравана карціна «Янка Купала ў гасцях у Якуба Коласа».

У 1922 г. Якуб Колас пачынае працаваць у Інстытуце беларускай культуры, у Беларускім дзяржаўным універсітэце і Беларускім педагогічным тэхнікуме. Усё гэта зноўдэ адлюстравана ў асобнай эксапізіі. А такая важная падзея ў жыцці пісьменніка, як сустрэча яго ў 1928 г. з Максімам Горькім, будзе адлюстравана ў карціне «Напаміны дзень». Шырока будзе прадстаўлены фатадыякі аб удзеле Якуба Коласа ў рабоце першага Усесаюзнага з'езду савецкіх пісьменнікаў у Маскве, затым — у рабоце Сувецкага кангрэсу абароны культуры ў Парыжы. Уз'яднанне Заходняй Беларусі ў адзіную Савецкую дзяржаву

На здымку: Я. Колас на трыбуне II Усесаюзнага з'езду пісьменнікаў.

Палі рады снае самкнулі.
У багным шнурі стракі.
Вушуньць ядры, свішчуць кулі.
Навісіні холадам штыкі.

Якуб Колас пераклаў на беларускую мову першую частку паэмы Лермантава «Дэман». Імя ўдалося захаваць і пачаў перадачы перадачы Лермантаўскай вершы, яго мастацкія сродкі і вобразы, а разам з гэтым — паказваць і багаці беларускай мовы.

У надзежным акіяне
Без стыраў і без вятры
Ціха носіцца ў тумане
Хоры стройныя сцягі;
Пасярод палёў бязмежных
У небе хваецца без слядоў
Статкі лёгкіх, бясцелых,
Танкаруных аблакоў.

Колас разам з М. Лыньковым і З. Бядулем быў рэдактарам перакладу «Збору твораў» Горькага на беларускую мову, які пачаў выходзіць у перадачычным часе.

Многія творы ўкраінскіх паэтаў — Шаўчэнка, Рыбальскага, Тачыны перакладзены на беларускую мову Я. Коласам. Асабіла многа Колас пераклаў на беларускую мову твораў Шаўчэнка. Над рэдакцыяй Купалы і Коласа ў 1939 г. а пасля ў 1952 г. выйшаў на беларускую мову «Кабар». Творы Шаўчэнка, яго тэатральныя словы, накіраванае супраць дэмакратыі, а ў першую чаргу супраць Мікалая І не маглі не пакінуць глыбокі след у сэрцы беларускага народа, у сэрцах Купалы і Коласа.

У самах першых творах Купалы і Коласа адчуваецца тэатральнае інтанацыі Шаўчэнка, калі яны выступалі супраць царскага самаўладства, заклікалі працоўны народ на барацьбу з прыгнятальнікамі.

Колас пераклаў на беларускую мову выдатныя драмы Шаўчэнка «Неафіт», «Марыя», «Сцяпы» («Наводнік»), «Балду» ў «Утопленна», вершы «Мар'яна Чарніца», «У нядаўно не гуляла», «Чаго мне так дзяка», «Не завідай багатаму», «Не жаўні ты з багатай» і многія іншыя.

Дзякуючы працы Я. Коласа, мы можам чытаць на роднай мове вершы «Музей Леніна ў Пароніне» Рыбальскага, «Паніч і дзівуня» Міцкевіча, «Шпінтлюў ён: «Міла!» Тагора.

Працуючы над перакладамі, Колас ставіў перад сабой задачу — перадачы пам'ястоўку змест арыгінала і разам з тым не парываць яго форму, аўб барацьбу за чысціню беларускай мовы, раскравіць яе багаці і прыгожасць, паказваючы прыклад перакладчычнага майстэрства.

М. БАЗАРЭВІЧ.

Неадкладнае пытанне

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ
У фондзе Горскай сельскай бібліятэкі Горышка раён — сем тысяч кніг, у тым ліку 580 экзэмпляраў сельскагаспадарчай літаратуры. Калі мы зацікавіліся, чаму ў апошні час знікліся абарачэнне сельскагаспадарчых кніг, дык убачылі, што ў бібліятэцы вельмі многа дублетных экзэмпляраў. Бібліятэка мае па 15—20 экзэмпляраў амаль кожнай сельскагаспадарчай кнігі, а брашуры «Вопыт перадачы калгасу» паціцаліва больш, чым якой іншай; не набылі аж 62 экзэмпляры! А ў суседняй жа Каміненскай сельскай бібліятэцы (дарчым, яна знаходзіцца ў тым жа сельсавеце) такі сельскагаспадарчых кніг наогул няма ў фондзе.

Што б прасцей — пакінуць у Горскай сельскай бібліятэцы патрэбную колькасць экзэмпляраў кніг, а астатнія перадачы ў суседняй бібліятэкі і хаты-чыталні, каб на вызвалення паліцы паставіць навічні сельскагаспадарчай літаратуры.

У Горскім жа сельсавеце знайшлі інае выйсьце: сродкі, асінваныя на нашыя кнігі для двух сельскіх бібліятэк, аддалі адной — Каміненскай сельскай бібліятэцы, а ў Горскай, маўляў, і так кніг класіцы няма дае.

Нажаль, вялікая дублетнасць кніг назіраецца не толькі ў Горскай бібліятэцы. Гэтак з'ява вельмі распаўсюджана. Усім вядома, што яшчэ некалькі год назад грошы на нашыя кнігі для сельскіх бібліятэк перадаваліся ў селішчы і ў раённых кніжных магазінах у вышні пабудова, а часцей за ўсё ў каліны года. Гандлёвыя работнікі спыналіся наваклада на ўсю перадачы суму перадачы кнігі. А часам і выбіраць не было чаго — бібліятэкар браў усё, што ёсць.

У сваю чаргу бібліятэкар прысылаў іншы раз таксама некалькі экзэмпляраў такіх жа кніг. Таму і атрымалася многа дублетных экзэмпляраў.

Якое ж выйсьце? На наш погляд, варта дублетныя выданы і лішнія кнігі перадачы на акту ў тых бібліятэкі, якім яны патрэбны.

Мэтазгодна і вельмі неабходна, каб у абме-перадачы кніг прынялі ўдзел не толькі сельскія бібліятэкі, бібліятэкі хатчытальні і клубы, а і раёныя, дзіцячыя і іншыя бібліятэкі. Таму гэта дасць яшчэ большую карысць.

Для пацвярджэння можна прывесці прыклады. У бібліятэцы Клічэўскай сярэдняй школы кніжны фонд склаўся каля 5 тысяч экзэмпляраў. А вышні ў асноўным карыстаюцца паслугамі раёнай дзіцячай бібліятэкі, у італе якой — тры работнікі. Дзіцячая бібліятэка мае прасторны абме-станішчы, утудуючы чыталню, вялікае кніжнасцішчы. Звясць, больш кармына школа перадачы частку некармыставага кніжнага фонду дзіцячай бібліятэцы, кнігамі якой шырока карыстаюцца чытачы-вучні.

У гэтай жа школьнай бібліятэцы многа нават незанятых вышніх мастацкіх і іншых часопісаў (школа вылісвае іх 72 назвы), якія карыстацца б'опытам у раёнай бібліятэцы для дарослых.

Многа дублетных кніг у бібліятэцы Клічэўскага раённага парты і ў бібліятэцы педкабілета РайАНА.

Застаюцца ўвагі і яшчэ адні варыянт. Гэды два назад, асабіла да 1955 г., дзіцячыя бібліятэкі камплектаваліся без істотнага адбору. У фондзах мастацкай літаратуры дзіцячыя бібліятэкі можа знайсці і «Амерыканскую трагедыю» Драйзера, і «Кансуэлу», і нават сэрью кніг Маласана. Былі выданы, што на паліцы дзіцячыя бібліятэкі пападаў «Дэкамерон» Бакаччэ. Таму кніжны фонд адзельна мастацкай літаратуры гэтых бібліятэк трэба прывесці ў аднаведнасць з узрастам чытачоў.

У Хошмыскай раёнай дзіцячай бібліятэцы адна трэціна частка фонду мастацкай літаратуры ляжыць без адрозку, таму што кнігі разлічаны толькі на дарослага чытача. А ў раёнай бібліятэцы, якая знаходзіцца ў гэтым жа памышанні, такіх кніг ці зусім няма, а калі і ёсць, дык вельмі мала.

У каліні 1957 г. Чаўскага дзіцячая бібліятэка перадала раёнай 1500 экзэмпляраў непарытных ёй кніг мастацкай літаратуры на суму каля дзесяці тысяч рублёў. Дзіцячая бібліятэка не панесла ніякай страты (наадварот, вызвалілася плошча для новых пабудаванняў), а для раёнай бібліятэкі гэта таксама было дарчым.

Прыкладу чаўскай бібліятэцы ў гэтым годзе паследавалі бібліятэкі Дрыбінскага і Шклоўскага раёнаў. Аднак у большасці раёнай абласці гэтая добрая справа не падтрымліваецца.

Нават на пюноўных дадзеных, толькі ў адной Магілёўскай абласці правільнае вырашэнне гэтай пытанія дасць выйгрыш на суму каля дзюхсот тысяч рублёў.

Наматкі аб эстрадзе

Да гэтага часу не вывелася ў некаторых канферансе «дранна звычайна» — не належаць гледзець аўтару тэкстаў, якім яны карыстаюцца. Параіш артыстам тым званым «рамаўнага жанру» абраць імя аўтара эстраднай праграмы, якая ім падабаецца, але, як толькі гутарка дойдзе да таго, што над назвай неабходна надрукаваць прозвішчы аўтараў, інтузіям да не прападае. І брыгада вылазкі на гастролях з трафарэтайнай рэкламай «Эстрады канферансе», выступаючы перад публікай, ніколі не прызнаецца, што ён аўтар праграмы, але і не адмаўляе гэтага. Паколькі публіка нідзе не чытала таго, што яна чуе на канферсе, у зале пануе збурэнне, што артыст і аўляецца аўтарам тэкстаў, якія выконвае. Вось таму ім і не хочацца выкарыстоўваць ужо вядомыя творы. Вось таму і спыльняюцца ад усіх брыгад, ад усіх «рамаўнікаў» басюныя заказы на рэпертуар толькі новы, толькі арыгінальны, нігім і нідзе не выкарыстаны. Безумоўна, даўдэка не ўсе цягнуцца да такога, з дазволу скажаць, аўтарства.

Але новыя, і толькі новыя матэрыялы патрабуюць усе, а як толькі гэтыя матэрыялы трапляюць у партфель астрады, той ці іншы артыст неадкладна абвешчае на іх «права прыватнай уласнасці». А паколькі часта атрымліваецца новыя творы не маючы, бо іх не пішуць пісьменнікі, артыст «абавязвае» адно і тое ж тры, а то і болей год. Аб якім творчым росце можа ісці гутарка, калі на працягу некалькіх год артыст спявае адны і тыя ж куплеты, расказвае адзін і той жа фельетон ці рапартаж. Гэта выдзе да застою, фальшы, штампавы. У выніку публіка нудзіцца, спыльняюцца скаргі, выканаўца перастае верыць у самага сабе.

Рэпертуарны год, які бяжыць перадыма Бедзяржэстраду, прымушае зноў і зноў звяртацца да пісьменнікаў: дапамагайце! Паколькі становіцца адказаў з боку Саюза пісьменнікаў дачакацца амаль немагчыма, эстрада часам звяртаецца да старонніх аўтараў. «Не ад салодкага жыцця» быў запрошаны з Кіева А. Канеўскі.

Не выдалося ў канферансе аўляюцца шэрыя, нудныя творы, запачытаныя ці то ў іншых брыгад, ці то з архіваў.

Вельмі доўга сядзіў са старой праграмай канферансе Г. Дзідэнка. Зольны, творча тэмпераментны і знешне прывабны артыст у пагоні за лімітным воплескам распаўсюдзіў куплеты аб тым, як жонка аздадзіла муму і нааўтарот, або застаралы частушкі, накістаў:

Ходзіць мілы па базару,
Ходзіць, усміхаецца:
Зубы устаўляю —
Рот не закрываецца.

Ець у рэпертуары Г. Дзідзенькі і больш зместоўныя рэчы, але выконваюцца яны рэдка, бо гэта не «хадзавыя». Эстраднікі нарабілі шмат шкоды, настроішы публіку так, што яна чакае ад аўтараў роўных ліконтных штуктарваў. Зараз артыст працуе над новай праграмай. Трэба спадзявацца, што яна будзе мастацкі больш паўназначнай.

Шырокія магчымасці ў канферансе М. Шышкіна. Артыст вядзе праграму на беларускай мове. Сакавіты, вясёлы фельетон «Шама Мінск—Масква» ён выконвае з сапраўдным майстэрствам, забавляючы сімпатый гледача. М. Шышкін вельмі проста трымаецца на сцэне, ад пачатку да канца захоўваючы тон сяброўскай гутаркі з публікай. Але часам і яму не хапае пацудзі меры.

Таленавіты інтэрмедыйны дует артыстаў В. Міхеды і М. Пільніча карыстаецца

заслужаным поспехам. Але калі жаданая больш, чым магчымасцей, выканаўца падліноўвае нудачу. У праграме «Смех і грэх» артысты вядуць канферанс. Калі гэта робіцца ў выглядзе інтэрмедый, артысты, як кажуць, «на вышні». Але як толькі яны пераходзяць у план канферанса, агучны накістаў, бо, відавочна, «гэта не іх ампла».

Артысты многа працуюць над сваім рэпертуарам, дамагаючыся выразнасці і прастаты выканання. Вельмі ўпрыгожваюць гучанне інтэрмедый танцы, якія выконваюцца артыстамі лёгка і прыгожа.

Другая інтэрмедыйная пара (артысты З. Сысцова і Г. Бандароўскі) шчыра і вясёла выконвае, напрыклад, літаратурна-музычную кампазіцыю «Святэ ў каласе», рагорнуты ўступ «Гаворыць Мінск». Ён складаецца з вершаў вядучых беларускіх паэтаў. Нядарна гучаць і сатырычныя сцэны. А калі артыст Г. Бандароўскі пачынае выступаць у ролі канферансе-адыёна, наступнае расчараванне, бо ніякіх дадзеных да гэтага ў яго няма.

Нельга не ўспомніць сціплага і вытрыманнага канферансе М. Зорына. Тут ужо няма «я», ніякіх жартачкаў аб «майжыжы», як у Шышкіна. Гастроля ў Прыбалтыцы і Ленінградзе Зорын правёў стрымана і сур'ёзна. Хораша гучаць у яго выкананыя гнейныя памфлеты супраць ворагаў краіны Саветаў. Артыст супрацьпаклаўшы розныя «хлесткі» куплеты і частушкі. У іх ён траціць своеасабыснасць. Зорын — раўнацэнны член брыгады, а не гастролёр, вакол якога «круціцца аўтар», г. зн. астатнія ўдзельнікі брыгады.

Майстар у сваім жанры — фельетаністка В. Спіткоўская. На жаль, яе фельетоны часта абмяжоўваюцца тэмай шлюб, сям'і. А яна магла б выконваць больш сур'ёзныя творы, поўныя сапраўднай паэзіі. Нельга абмяжоўвацца адным аўтарам І. Маём, фельетонны якога ў асноўным чытае артыстка.

Эстрада мае толькі адзін інструментальны квартал — дзюны і, нагледзячы на шматлікія замены, зладжаны калектыв. У яго рэпертуары — «Беларуская фантазія» А. Баралева, «Інструментальны вальс» Я. Глебава, а астатняе — так званая музычная карціца Д. Ілінгіна «Караван у пустыні», але ж нельга захаляцца ім партыйна-мелодыйны. Калі артысты выступаюць ад імя Беларускай эстрады, яны пачынаюць нацыянальны творы, самабытны і блізкія ім сэрцу. Музыканы кажуць: радыё штодзень перадае беларускія творы, і ведаюць, а тое, што мы іграем, — яны нічо не чулі. Нездарова звяртацца кіраўніцтва эстрады да кампазітараў напісаць новыя творы спецыяльна для эстраднага квартэта. Сама кампазітарка ўзяць гэтую прапанову ў свой план і на гэтым заспокаіцца.

Балетісты С. Фомчанкаў і В. Каралеў валодаюць высокай прафесійнай тэхнікай. Але яе салісты — яны выкарыстоўваюцца мала. Піяністы-акордыяністы У. Нікалаў і М. Рамановіч такіяма рэдка выступаюць як саольныя выканаўцы. У. Нікалаў, напрыклад, нядарна іграе 2-ю венгерскую рапсодыю Ф. Ліста, а беларускі твор за ўвесь час работы ў Бедзяржэстрадзе падрыхтаваць не здолеў. М. Рамановіч значна слабейшы як піяніст і выкарыстоўваецца пераважна ў якасці акампаніятара, але паколькі ён не можа акампаніраваць вакалістам у складаных партыях, спевакі і спявачкі вымушаны карыстацца найпростейшым рэпертуарам.

На эстрадзе выконваюцца песні У. Алоўніцкага, Ю. Семанякі, Я. Глебава, Ю. Бяльшчакга, А. Вагнера. Гэта пераважна вель-

Опера на раённай сцэне

Уладзімір Апанасавіч Жукіцкіна ўзмахнуў дырыжорскай палачкай, і ў зале палль мелодый ўзрорылі да оперы Гулак Артамасеага «Запарожскі ка Дунаю». Гэта — чарговая рэцэптыя опера на сцэне Случкага гарадскога Дома культуры. Пастанова ажыццяўляецца ў гонар 40-годдзя БССР.

Усяго ў оперы будзе ўдзельнічаць каля 120 чалавек, у тым ліку 60 спевакоў, 23 танцоры і малы сімфанічны аркестр Дома культуры.

Падарваны выканаўцы вядучых ролей. Настаўнік 1-й сярэдняй школы І. Магіляў выконвае ролю Караса, ролю Аларкі — выхавальніца дзіцячага дома Т. Цырляна, Андрэя — інжынер ліфцейна-механічнага заводу І. Галубоў і інш. Адбыліся першыя сумесныя рэцэптыя хору, танцавальнага калектыву, салістаў і аркестра.

М. ТЫЧЫНА.

Савіна на Беларусі

З МІНУЛАГА

дзе? Машу Страмлянаву чакала шчасце. У Мінску збылася мара яе жыцця. Яна ўпершыню атрымала ангажэмент, стала прафесійнай артысткай.

У Мінску ў той час у трупі былі такія вопытныя і культурныя акцёры, як І. С. Сандунов (маш будучага друга Савіна — адыёна А. Ф. Кові) і В. І. Каструскі. Сярод лепшых ролей Савінай адна з першых месц на доўгія гады заняла Палінья ў «Даходным месцы» Астроўскага. Упершыню Савіна сыграла гэтую ролю ў няпоўны 16 год у Мінску, падрыхтаваўшы яе пад кіраўніцтвам Сандунова.

З рэдкім цяпленнем і строгаасцю, па сведчанню самой артысткі, займаўся з ёй і Каструскі, адвучаючы ад яе і «Сілы», як ён іранічна называў выкананне, пазбаўленае тэмпераментам. Савіна расказвае пра яго педагогічны метад:

«Усе сродкі былі добрыя для гэтага, — на сцэне, не саромеючыся прысутных, які быў ад ролі, ён пытаў, каго я пахаваю да бо іх не былі ў мяне галава. Я чырванела да сльз, пачынала гарачыцца і чула: «Вось так, нарэшце». На рэцэптыя пры ўсёй трупі ён раў бацьку паклаў у мае чаравы сухой гарчыцы, каб я была блыжэйшая ў спектаклі. Я злавалася, крэдзілася на яго, але да спектакля памятала, і выходзіла добра».

У Мінску Савіна сутыкнулася з новымі вызваленымі ідэямі, якія ўжо прыкілі ў жыццё. Яна гутарыла пра іх з Каструскім, чытала замякатыяныя кнігі, які ён ёй даваў.

У той свой сезон Савіна іграла галоў-

ны простыя па структуры мелодыі. Калі ж спырава даходзіць да рамансаў і балад, эстрадныя вакалісты пасуюць: або акампаніатар не справляецца, або публіка холадна прымае; гэта, багчыне, не ў спецыфіцы эстрады! Але гэтыя ж творы, калі іх выконваць па-майстэрску, горача прымаюцца ў самых розных аўдыторыях. Дзі і нельга меркаваць аб поспеху па колькасці атрыманых апладысентаў.

Спявачкі Н. Паследнік і В. Гаскарава, трэе спячэр Логінавых, вакальны дует (артысты В. Александровіч і В. Ліснёўская) выконваюць імат беларускіх песень, але ў іх рэпертуар, на жаль, трапляюць творы, ужо вядомыя слухачам. Поншукіны ж ногага, самабытнага рэпертуару яны амаль не займаюцца.

У рэпертуар некаторых выканаўцаў уваходзіць «жорстыкі рамансы», аздабленыя «хлесткімі» каларытамі і прыпураўленымі «хлесткімі» акампанэмантам. Нічога агульнага з культурай нашай Сярэдняй Азіі і Каўказа гэтыя песні не маюць. Такія песенкі, як «Гольдара», «Ах, гэтага дзюччана», што трапілі на эстрадныя палюсткі, — ні што іншае, як перапрацоўка блатнога песеннага «фальклору». Гэтыя эстрадныя «шпэўны» — адзін з аскравых прыкладаў пошласці, якія маскіруюцца пад экзатычнасць. Гэтакіх ж песенкі выконваюць і жанравыя спявачкі І. Вішнеўская і Я. Вальчук.

Вельмі трыюмфа на беларускай эстрадзе з жанрам хараграфіі. Працуе толькі адна танцавальная пара, якая выконвае беларускі танец «Крыжачок» і румынскі танец. Кадраў няма, яны не рыхтуюцца. Час задумацца над паўпаўненнем эстрады малымі танцорамі.

Сорамна прызнавацца, што ў Бедзяржэстрадзе да гэтага часу няма ніводнага цымбаліста. Брыгады вылазкіцаў за межы рэспублікі, а ігра на нацыянальным інструменце паказваць не могуць. Кіраўнік аркестра народных інструментаў І. Жыновіч ні з адной канцэртнай арганізацыяй не хоца дзяліцца сваімі выхаванцамі. Ніякі просьбы і нават загады зверху не дзейнічаюць. І. Жыновіч забірае цымбалістаў сабе, як толькі іх выпускаюць навуцальныя ўстановы.

Рэкламы Бедзяржэстрады можна сустраць у самых далёкіх кутках рэспублікі. Але робяцца яны невыразна, нагадваюць не рэкламы, а правінцыяльныя сямейныя фатаграфіі. Каму гэта патрэбна? Часам яны перагружаюцца здымкамі артыстаў арыгінальнага жанра, што выконваюць розныя трукі, фокусы. Робіцца гэта з матай «прыцягнуць гледача». Дрэжня ж мы маркуем аб нашым гледачы!

Набліжаецца 40-годдзе Беларускай эстрады адувае вялікую патрэбу ў кадрах і рэпертуары. Хочацца спадзявацца, што і кампазітары, і пісьменнікі, і самі выканаўцы прыкладуць намаганні, каб аздавіць абстаноўку ў эстрадзе, каб належным чынам сустраць слаўную дату.

М. АЛТУХОУ.

На ўкраіне Нясвіжа праз векавыя ліпы і дубы відаць стройныя вежы вялікага замка. Наўкола раскінуліся азёры. Гэта была цэнтральная рэзідэнцыя польскіх зямельных магнатаў — князёў Радзівілаў. У 1945 г. рашэннем Савета Міністраў БССР у гэтым замку адкрыты санаторы «Нясвіж». З таго часу ў ім пабыла больш 20 тысяч працоўных. Сёлет у санаторыі правядуць адпачынак 2250 чалавек.

На здымку: у ваколіцах санаторыя «Нясвіж». Фатахроніка БЕЛТА.

Кніжныя навінкі

ЛЮДЗІ ЗНАХОДЗЯЦЬ ІСЦІНУ

Зборнік «Мы перасталі верыць сентаментам», які выйшаў у свет у Дзяржаўным выдавецтве БССР, цікавы тым, што ў ім змешчаны артыкулы былых сектантаў розных рэлігійных сект, якія ўсвядомілі сваю няяўдні рэлігійны заблуджэнні і ранага парвалі з ім. Адны з іх адзімлі ад сектантаў пад уплывам уздзеяння на іх свядомасць даравай савецкай рэалінасці і грамадскай выхаваўчай работы, другія — пад уплывам уласных наіраўняў і самадукацыі.

Аўтары зборніка з уласнай ім добраўнаўленасцю расказваюць, як яны трапілі ў сектанцкае балота. Яны шукалі ісціну не там, дзе траба. Навука ўжо даўно дала адказы на пытанні аб узнікненні жыцця, аб будове сусвету. Але не зафёды свядомасць чалавека ідзе ў нагу з жыццём, часта яна адстае ад яго. Таму людзі, не ўзброеныя навуковымі ведамі, наўстойліва і пазбаўленыя неабходнага жыццёвага вопыту, часам кідаюцца ў крайнасці, трапляюць пад шкодны уплыў схаластаў і «айдоў» розных рэлігійных сект.

Так здарылася, напрыклад, з І. Кацяком — электрэмэрам Мінскага аўтарамонтажнага заводу № 1. Сам ён не мог адказаць на некаторыя пытанні навуковага характару. На «дапамогу» яму прыйшлі кіраўнікі сектантаў. Яны «растлумачылі» яму, што чытанне бібліі даць адказ на ўсе цяжкія пытанні, а «ўсемагутны бог» прывядзе да існавання жыцця на зямлі і да раю ў «вечным царстве Халаана». Пачаўшы гэтым байкам, І. Кацяк далучыўся да сектантаў і на працягу некалькіх год спяваў іх «веры».

Транкратыста Целяханскай МТС А. Місюр захвапіў ў сектанцтвае прапаведзь братняй лямбы і ўсвядоміўна шчасца на зямлі. Да 1939 года А. Місюр жыў у панскай Польшчы. Цяжкія ўмовы жыцця ўжо тады псіхалагічна падрыхтавалі яго да ўступлення ў секту блатнастаў. Хрысціянская царква, з яе фармілізмам і абраднасцю, звязана з кулакамі і памешчыкамі, адштурхнула яго ад сабе. Адарваны ад перадавой ідэалогіі, пазбаўлены тэарэтычных ведаў, ён скаціўся ў сектанцкае балота.

Маладая дзюччына Е. Ільіна, дцнер навуцніка Магілёўскага культасветучылішча імя Н. К. Крупецкай, была забаврана ў секту «Ляцкідэсанікаў» зусім выпадкова. Да яе забаву прызвалілі баітцы секты. З дзіцячай дапытлівасцю яна праслухоўвалася да іх размоў пра бога, пра розныя «шуды» і «святых аўяна». А потым бабушка стала вадзіць яе на зборнічкі секты. І толькі ўчуба ў школе, глумачычы педагогаў, чытанне антырэлігійнай літаратуры і ўплыў бацькоў дапамагалі ёй пазбавіцца сваіх заблуджэнняў.

У артыкуле «Аб азначэнні ваўліпчата матэрыялізма» У. І. Ленін указаў на неабходнасць істотнай атыстычнай прапаганды. Змешчаны ў зборніку матэрыялы раскрываюць не толькі шкодную сутнасць рэлігіі, але і гавораць аб тым, што ў нас ішча дзе-ні-дзе не наладжана як след атыстычная прапаганда.

Мы жывем у век валакі адрыццяў, калі нават фантастычныя мары аб міжпланетнай сувязі зрабілі рэальнымі. Чалавек так глыбока прапіў у тымніцы прыроды, што ўсялякія рэлігійныя забавоны робяцца смешнымі і недарачнымі. І наш пачасны грамадскі абавязак заключачца ў тым, каб дапамагчы ўсім, хто ішча знаходзіцца ў палоне гэтых забавонаў, як найхутчэй вырвацца з яго.

ВАЧЫМА САВЕЦКАГА ЖУРНАЛІСТА

Дарожныя нататкі Івана Новака «Дзесяць тыдняў у Злучаных Штатах Амерыкі» аўляюцца вынікам паездкі аўтара разам з групай савецкіх журналістаў на XI сесію Генеральнай Асамблеі ААН. Аўтар меў магчымасць убачыць уласнымі вачыма краіну, якая ў капіталістычным свеце займае вядучыя месца і лічыцца «праем», «зямлёй абетаванай». На радыёхвалях «Голасу Амерыкі» гэтая краіна рэкламуе сабе «свабоднай нацыяй свабоднага свету».

Але дастаткова было савецкаму журналісту паглядзець на Амерыку сваімі вачыма, каб убачыць, што яе рай, свабода — гэта міф, створаныя апалагетамі капіталізма. Аўтар пісаў аб усім, што ён бачыў, без прадуманасці, аб'ектыўна, а таму яго наіраўні і вывады не выклікаюць сумненняў.

У агульных рысах «амерыканскі вобраз жыцця» вядомы нашаму чытачу з кніг іншых аўтараў і ў артыкулах, якія часам паўляюцца ў нашым перыядычным друку. Таму І. Новака і не ставіў сабе мэтай пісаць аб тым, аб чым пісалася ўжо раней. Ён закранае толькі асобныя праявы амерыканскай рэалінасці.

У чым жа сэнс гэтых праць? Тут справа не ў тым дробязных недарачнасцях, якія можна спаткаць у кожнай іншай краіне. На іх аўтар і не акцэнтуюе ўвагі чытача. У асноўным жа ён закранае больш глыбокія пытанні, якія маюць сацыяльна-палітычнае гучанне. Так, у раздзеле «Вось што значыць прыватная ўласнасць» раскрываецца характарная для Амерыкі пагоня за доларам, за нажывай. «Вартасць чалавека ў грамадстве, — гаворыць аўтар пра амерыканскае грамадства, — вызначаецца не яго розумам, маральнымі якасцямі, фізічнай сілай, а тым, колькі грошай ён захоўвае ў банку або якімі адыёнамі (і якой кампаніяй) ён валодае. І хоць ён будзе самы апошні дурань, але калі яму дасталася багатая спадчына, ён становіцца паважаным чалавекам». Не выпадкова самі амерыканцы перафармавалі дэвіз, выгравіраваны на долары: замест «In God we trust» яны кажуць «In gold we trust».

Аўтар прыводзіць намяла цікавыя прыклады таго, да якой пачварнасці даходзіць фетышызацыя прыватнай уласнасці і апаўданаці.

* Іван Новака. Дзесяць тыдняў у Злучаных Штатах Амерыкі. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Мінск, 1958.

** Мы верым у бога.

*** Мы верым у золата.

уласнасці і ліхаманкавая пагоня за доларам.

Аналіз псіхалогіі простага амерыканца дае аўтару падставу зрабіць цалкам правільны вывад: «Наўпубуеннасць у заўтрашнім дні, рызыка страціць працу і, значыць, крыніцу сродкаў для існавання — усё гэта паклала пэўны адбітак на характар амерыканца».

Не такім ако салодкім аўляецца і жыццё простага амерыканца, як аб гэтым крычыць на ўвесь свет «Голас Амерыкі» і буржуазная прэса. Дарагоўля расце, а разам з ёю падае рэальная заробатная плата. Крыніцы з'ямы ў першую чаргу б'юць па рабочым і па фермеру. Наўпубуеннасць у заўтрашнім дні характарна для кожнага працоўнага ў Злучаных Штатах. Затое кожна банкяў, фабрыкантаў і рознага роду багачэй прывасвойае сабе вядучую частку нацыянальнага даходу і жыве прыпавучым. «Якія бессэнсёўныя, антычалавечыя законы капіталістычнага свету!» — спрадыўлява абурэцца аўтар.

Уражанні аб Нью-Йорку добра выказаў І. Новака ў раздзеле «Мы бліжэй знаёмімся з Нью-Йоркам». Цікава не толькі гістарычная даведка, якую ён прыводзіць, але ўвесь матэрыял, асабліва раскрытыя ролі магнатаў Уол-стрыта ў імперыялістычнай палітыцы ЗША і бржэвы ажыятаж, які аўляецца барометрам буму і дэпрэсіі ў эканамічным жыцці краіны.

Будучы журналістам, не мог аўтар праісці міма прэсы ЗША. Што ж яна ўяўляе з сабе? Аб гэтым аскрава сведчаць метады работы адной з буйнейшых газет ЗША — «Нью-Йорк таймс». Прытлумачыў на аб'ектыўнасць, гэтая газета не толькі не аўляецца аб'ектыўнай, але з нумараў у нумар выказвае і абаране інтарэсы «власці імучыцца». Амаль 80 працэнтаў яе аб'ёму займае рэклама, якая прыносіць ёй асыноўны прыбытак. Хто ж дае ў газету гэтыя рэкламы? Вядома хто — буйныя фірмы, канцэрны, уласнікі фабрык і заводаў. Аб гэтых жа аб'ектыўнасці амерыканскай прэсы можа быць гутарка, калі яна залежыць ад эксплуатацёрскіх класаў і існуе на іх падачку.

Прэса, кіно, тэлебачанне, тэатр, мастацтва — усё пастаўлена на службу маёмасцым класам. Дастаткова праглядзець афішы баянікоў, мастацкія выстаўкі мадарністаў, прачытаць 2—3 крмынальныя апопесці, каб убачыць сабе, як дэградую і дэгенерую мастацтва Злучаных Штатаў. І ўсё гэта абвешчаецца не таму, што ў ЗША няма сумленных і добрых мастакоў, але таму, што ўлада долара стаіць тут вышэй асабістых пацудзіў чалавека. Спаткані з Этэль Лілія Вайніч, з Полем Робсанам, ад якіх так пэўна напісаў І. Новака, даводзіць, што ў Злучаных Штатах намала прагрэсіўных, свядомых і адыольных людзей, для якіх гуманізм і вера ў чалавека стаіць вышэй мерквантальных інтарэсаў буржуа.

Нататкі аб Злучаных Штатах Амерыкі з'явіліся ў беларускай літаратуры ўпершыню. І хадзі аўтар даўдэка не поўна паказваў сённяшняе жыццё гэтага а'абла, недастаткова высветліў тое, што дае дадатнага амерыканскі народ чалавечы, яго кніга прынясе нашаму чытачу вялікую карысць, пазнаёміць яго з цэнявым бакам амерыканскай рэалінасці і даць яму багаты аб'ектыўны матэрыял аб перавазе сацыялізма над капіталізмам.

І. СКАПАРАУ.

Творчыя сувязі

Ленінградскія літаратары актыўна працуюць над перакладамі на рускую мову твораў беларускіх пісьменнікаў. За сем месцаў гэтага года ленінградскія і маскоўскія выдавецтвы выпусцілі ў свет некалькі кніг беларускіх пісьменнікаў.

«Аповесці і апавяданні» — так называецца кніга Янікі Брыля, якая нядаўна выйшла ў Ленінградскім адыдзленні Дзяржаўнага выдавецтва А. Астроўскага. У кнігу ўключаны аповесці «У Забалоці дзе», «На Быстрыцы» і павоёсныя апавяданні, ужо добра вядомыя шырокім колам савецкіх чытачоў па публікацыях у часопісах і асобных выданнях.

Слаўнаму савіу беларускага народа, аднаму з яго асетнікаў, першадрукару Георгію Скарыне, прывесена драматычная паэма-трылогія Міхаіла Клімковіча. Гэты твор пераклаў на рускую мову Лэў Раждзевенскі, уступны артыкул напісаў М. Сямюкін. Кніга М. Клімковіча выйшла ў свет у Ленінградскім адыдзленні выдавецтва «Савецкі пісьменнік».

У гэтым жа выдавецтве выйшла кніга вершаў Міхаіла Васілька «Зоры над Нёманам». Над перакладам яе працаваў, пачынаў у ленінградскім пазтатм старажынага пакалення, малады паэты-перакладчык.

Шырока вядомы беларускім чытачам раман Уладзіміра Карпава «За годам год», які дзімні выйшаў на рускую мову ў перакладзе П. Кабарэўскага ў выдавецтве «Савецкі пісьменнік» (Масква).

Адзіютымі выбранымі твораў Пімена Панчыка «Вершы», перакладзеныя на рускую мову ленінградскім і маскоўскім пазтатм, дасць магчымасць амаатарам пазіў знаёміцца з творчасцю аднаго з лепшых сучасных беларускіх паэтаў. Гэта кніга з'явілася ўжо на паліцах кніжных магазінаў. Таксама, як і кнігу Янікі Брыля, яе выпусціла ў свет Ленінградскае адыдзленне Дзяржаўнага выдавецтва мастацкай літаратуры.

Беларускай прыродзе, яе флары і фаўны прысвечаны кнігу «У лясак над Бярэзінай» Віталі Вольскі. Шматлікі ілюстрацыі да яе зрабіў ленінградскі мастак-аніміст І. Харкевіч. У перакладзе П. Кабарэўскага ўключана ў план Ленінградскага выдавецтва.

Ленінградскія літаратары А. Астроўскі, І. Ашэнток, А. Бялоў і іншыя працуюць над перакладам кнігі апавяданняў Янікі Скарыны. Яна прыята да выдання Ленінградскім адыдзленнем